
Kodeks etyki zawodowej adwokatów XXI wieku

Palestra 46/11-12(539-540), 104-109

2002

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

ADWOKATURA ZA GRANICĄ

Polska adwokatura – w ramach praw i obowiązków członka-obszernatora CCBE – dostosowuje na bieżąco treść swego kodeksu deontologicznego do standardów wzorcowych zasad etyki, opracowanych przez tę europejską organizację. Niemniej jednak, warto zapoznać się również z projektem dokumentu przygotowanego przez ogólnoswiatowe zrzeszenie – Międzynarodową Unię Adwokatów. Jego zapisy są o wiele ogólniejsze i interesujące o tyle, że przy ich tworzeniu autorzy brali pod uwagę również treść negocjacji GATS. Pomimo zbieżności pryncypiów, projekt zbioru reguł deontologicznych UIA różni się zatem od wzorcowego kodeksu etyki CCBE innym rozłożeniem akcentów: o wiele większy nacisk kładzie się na swobodę wykonywania zawodu adwokata i jego wyjątkową pozycję.

KODEKS ETYKI ZAWODOWEJ ADWOKATÓW XXI WIEKU

- w świetle istniejących rozbieżności w poglądach na rolę adwokata w szerokim kontekście politycznym, socjalnym i kulturalnym
- zważywszy na to, że pomimo że rozwój ekonomiczny oraz postępy w technice komunikacyjnej i informacyjnej wymusiły na tych, którzy świadczą usługi, potrzebę współpracy w odnośnych dziedzinach i kooperowania przy użyciu nowych metod – muszą oni wciąż trzymać się podstawowych prawideł rządzących doradztwem prawnym i ochroną praw klientów, zarówno w ich własnych krajach, jak i na szczeblu międzynarodowym
- zważywszy na to, że adwokaci odgrywają niepoślednią rolę nie tylko w sądach, ale także w zaciszu gabinetów, doradzając swym klientom – a zatem w celu:
 - stworzenia gwarancji, iż pomimo złożoności nowożytnych systemów prawnych przepisy prawne będą powszechniej znane, a dzięki temu lepiej przestrzegane i brane pod uwagę
 - zmniejszenia skali uciekania się do postępowań sądowych – poprzez zniechę-

canie do wytaczania błahych procesów oraz udzielanie pomocy w kończeniu sporów poprzez nakłanianie stron do skorzystania w pierwszej kolejności z procedur mediacyjnych i koncyliacyjnych

– podtrzymywania stabilności stosunków prawnych, niezależnie od nasilającej się tendencji do samoregulacji, deregulacji oraz globalizacji

- zważywszy na to, że niezbędne jest zapewnienie uznania i trwałego znaczenia roli adwokata, nawet pomimo zdarzającej się presji ze strony władz, czy to wykonawczych, czy to stanowiących prawo, czy też sądowniczych

- zważywszy na to, że dla osiągnięcia powyższych celów jest istotne, aby wszystkie państwa uznawały podstawowe zasady leżące u podstaw zawodu adwokackiego, dzięki którym – niezależnie od różnic kulturowych i stopnia rozwoju – można wydobyć istotę tego zawodu i stworzyć przepisy, które go ochronią i zachowują w zasadniczo niezmiennym kształcie

- w świetle podstawowych zasad wykonywania zawodu adwokata wynikających z wewnętrznych przepisów i kodeksów UIA, jak również z przepisów regulujących rolę adwokatów i stowarzyszeń prawniczych, przyjętych przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych w roku 1990, zgodnie z którymi:

- adwokat odgrywa zasadniczą rolę w obronie praw jednostek w sądach, gwarantując poszanowanie ich absolutnego prawa do efektywnego zewnętrznego doradztwa oraz obronę bez uprzedzeń czy dyskryminacji, przy zachowaniu całkowitej niezależności i swobody, włączając w to między innymi wolność zrzeszania się, religii, wypowiedania się i wyrażania opinii

- adwokat ma prawo, jak również obowiązek uczestniczyć w udoskonalaniu prawa oraz upowszechnianiu jego znajomości

- adwokat musi wykonywać swój zawód w poczuciu służebności i humanizmu, w zgodzie z prawniczym kodeksem etyki oraz regułą uprzywilejowania relacji pomiędzy adwokatem a klientem

- podstawowe zadania stowarzyszeń prawniczych to: zapewnienie stosowania standardów i norm rządzących działaniem prawa w praktyce, uchronienie swoich członków przed wszelkimi nieuzasadnionymi ingerencjami lub ograniczeniami, tworzenie gwarancji powszechnego swobodnego dostępu do pomocy prawnej, jak również współpraca ze wszystkimi innymi instytucjami służącymi sprawie poszanowania sprawiedliwości

- zważywszy wreszcie i na to, iż konsekwencją roli i praw przysługujących adwokatowi jest zobowiązanie go do przestrzegania odpowiadających im obowiązków, jako że owe prawa i obowiązki stanowią podstawowy warunek ochrony zarówno interesu publicznego, jak i interesów jednostek

- zważywszy, że niniejszy kodeks etyki zawodowej jest źródłem praw i reguł deontologicznych rządzących profesją adwokata.

UNION INTERNATIONALE DES AVOCATS (MIĘDZYNARODOWA UNIA ADWOKATÓW) UCHWALIŁA NINIEJSZY KODEKS ETYKI ADWOKACKIEJ

ROLA ADWOKATA

Rolą adwokata jest zapewnienie ochrony wszelkich osób wobec prawa.

Adwokat ma prawo i obowiązek wykonywać swój zawód w sposób promujący zarazem wiedzę o prawie, jego zrozumienie i prawidłowe stosowanie, przy jednoczesnej ochronie interesów powierzonych jego staraniu.

POWSZECHNE UZNANIE ROLI ADWOKATA

Adwokat jest uprawniony do bycia uznawanym i chronionym w swej roli przez społeczeństwo oraz wszelkie władze, czy to prawodawcze, wykonawcze, czy też sędownicze, a rola ta musi być uznawana za podstawowy instrument w administrowaniu systemem wymiaru sprawiedliwości oraz w sposobie organizacji społeczeństwa.

Adwokat ma obowiązek czynić wszystko co w jego mocy, aby zapewnić, że uznanie takie ma trwałe podstawy – poprzez utrzymywanie należytej jakości świadczonych usług i uczciwości przy ich wykonywaniu, a jednocześnie – poprzez działanie w zgodzie z najwyższymi standardami etycznymi i kulturalnymi.

Adwokat musi w związku z tym mieć zapewniony, u wszystkich władz i agend rządowych, w każdej poszczególnej i w każdego rodzaju sprawie, dostęp do dokumentów, które są mu niezbędne dla ochrony interesów powierzonych jego staraniu.

NIEZALEŻNOŚĆ

Adwokat ma prawo wykonywać swój zawód w sposób wolny i niezależny, nie będąc poddawany naciskom lub dyskryminacji albo innym tego rodzaju środkom.

Adwokat ma obowiązek chronić swą niezależność, unikając wszelkich sytuacji w których jego działania mogłyby wymagać kompromisu pomiędzy dobrem jego klienta a czymś interesem sprzecznym z owym dobrem.

IMMUNITET ORAZ PRAWO DO RZETELNEJ ROZPRAWY

Adwokat ma prawo wykonywać swój zawód nie doświadczając uprzedzeń czy też ograniczeń, pod ochroną całkowitego immunitetu, wykluczającego przeprowadzanie w jego biurze jakichkolwiek przeszukań.

Adwokat ma obowiązek czynić wszystko co w jego mocy, aby zapewnić, że prawa jego klienta są respektowane i że klient ten jest podmiotem rzetelnie prowadzonego postępowania przed sądem bądź inną władzą.

RELACJE Z SĘDZIAMI

Adwokat ma prawo do tego, aby sędziowie uznawali jego istotną rolę w procedurach sądowych, ponieważ jest on tym czynnikiem owych procedur, którego obecność gwarantuje sprawiedliwy proces.

Adwokat ma obowiązek zachowywać się w sposób godny i honorowy w stosunku do sędziów, a także walczyć o zapewnienie niezależności sądownictwa.

WOLNOŚĆ W WYBORZE KLIENTA

Adwokat ma prawo swobodnie godzić się bądź odmawiać reprezentowania każdego klienta, zgodnie z własnym sumieniem, a jeżeli już się zgodzi, to ta jego decyzja nie może być interpretowana jako identyfikowanie się ze sprawą owego klienta.

Adwokat ma obowiązek odmówić reprezentowania każdemu klientowi, co do którego jest przekonany, iż nie będzie mógł go reprezentować w sposób kompetentny, niezależny i sumienny.

UPRZYWILEJOWANIE RELACJI POMIĘDZY ADWOKATEM A KLIENTEM

Mając na względzie powyższe zapisy, adwokat ma prawo do tego, ażeby uprzywilejowana relacja pomiędzy nim a jego klientem była uznawana i respektowana przez wszystkie osoby, wobec prawa i przed obliczem każdej władzy. To uprzywilejowanie jest składową imponderabilii stanowiących o praworządności, tak aby prawidłowe były podstawy stosunków klient-pełnomocnik, a prawa obywatelskie cieszyły się pełną ochroną.

Adwokat ma obowiązek utrzymania w tajemnicy wszelkich faktów oraz innego rodzaju informacji uzyskanych w związku z reprezentowaniem klienta.

BRAK OBOWIĄZKU SKŁADANIA DONIESIEŃ

Adwokat nie może być zmuszany do składania doniesień o faktach, o których dowiaduje się wykonując swoje obowiązki zawodowe.

Jeżeli adwokat kiedykolwiek dostrzeże działalność o charakterze kryminalnym bądź sprzecznym z prawem, musi oczywiście odmówić swego w niej uczestnictwa. Nawet wtedy jednak nie ma on obowiązku składać na ten temat doniesień, ma natomiast obowiązek wycofać się ze sprawy natychmiast gdy powźmie poważne podejrzenia, iż działalność którą przed nim ujawniono może być przykrywką dla działań sprzecznych z prawem i że jego klient nie zamierza jej zaniechać.

Gdy adwokat powźmie wiadomość o działaniach, które mogą zagrozić życiu ludzkiemu, musi podjąć wszelkie środki zaradcze dla ostony owego życia, tak dalece, na ile pozwala na to uprzywilejowana relacja pomiędzy nim a klientem.

ROLA I REPREZENTACJA PALESTRY

Zależnie od kraju, adwokat ma obowiązek bądź prawo być członkiem adwokatury bądź zrzeszenia zawodowego oraz mieć poczucie, iż jego profesja rządzi

się prawami ustanawianymi przez reprezentatywne ciała których jest członkiem, i że prawa te są stosowane.

Przy założeniu, że dana organizacja adwokacka szanuje reguły ustanowione w Karcie Narodów Zjednoczonych, adwokat ma obowiązek uznawać prawo tej organizacji do ustanawiania odnośnych reguł oraz przyczynić się do tego, aby reguły te cieszyły się poszanowaniem; czynić to powinien poprzez podporządkowanie swojego postępowania przepisom ustanawianym przez jego macierzystą palestrę oraz przez adwokatury innych krajów, w których wykonuje swój zawód.

Osoby reprezentujące stan adwokacki muszą być w stanie przyczynić się do rozwoju prawodawstwa, prawa precedensowego i praktyki sądowej.

REGULACJE DOTYCZĄCE FORM WYKONYWANIA ZAWODU

Adwokat ma prawo wykonywać zawód w takiej formie, jaką uważa za najbardziej odpowiednią, indywidualnie lub w spółce, zgodnie z prawodawstwem obowiązującym w jego kraju oraz w kraju, w którym świadczy usługi.

Adwokat ma obowiązek zachowywać osobisty i nacechowany wyłącznością charakter swej reprezentacji interesów klienta, nawet jeżeli praktykuje w ramach większej jednostki organizacyjnej.

INTERNET: PRZECHWYTYWANIE INFORMACJI

Strona adwokata w Internecie jest swoistym przedłużeniem jego biura.

Zawartość stron internetowych firmy może być kształtowana w dowolny sposób, z uwzględnieniem jednakże fundamentalnych zasad rządzących zawodem adwokata.

Przyjęte regulacje muszą gwarantować brak związków pomiędzy stroną internetową a działalnością niezwiązaną z praktyką prawniczą.

Jeżeli adwokat przesyła klientowi drogą internetową projekty pism bądź opinie prawne, obowiązanym jest zawsze sprawdzić tożsamość owego klienta.

Adwokat ponosi wyłączną odpowiedzialność za zapewnienie takiego zakresu ochrony, który zagwarantuje, aby informacje zawarte w jego korespondencji pozostały poufne i musi używać oprogramowania pozwalającego w razie potrzeby kodować wysyłane klientowi opinie prawne, listy zawierające porady oraz pisma noszące charakter środków prawnych; w braku takich możliwości musi używać innych środków przekazu.

W każdym wypadku adwokat musi przestrzec swego klienta przed konsekwencjami odczytania, zatrzymania bądź wykorzystania przez osoby trzecie udzielanej mu informacji, i musi żądać, aby klient nie wysyłał mu poufnych informacji za pośrednictwem Internetu.

HONORARIA

Adwokat ma prawo do sprawiedliwej zapłaty za świadczone przezeń usługi.

Jego honorarium może być albo z góry ustalone, albo też uzależnione od usług,

które świadczy. Jeżeli klient na to przystaje – honorarium może być zależne od uzyskanego rezultatu.

Adwokat ma obowiązek działać w poczuciu służebności, z poszanowaniem reguł swojego zawodu, nie pozwalając, aby przeważyły nad nimi względy ekonomiczne czy finansowe.

REPREZENTACJA W RAMACH PRAWA UBOGICH

Adwokat ma obowiązek udzielać korzystającym z prawa ubogich jak najlepszej ochrony.

Ma on obowiązek domagać się, ażeby władze udostępniały potrzebne zasoby materialne i finansowe, co należy rozumieć w ten sposób, że jakiegokolwiek uchybienie obowiązkowi zapewnienia kwalifikowanej pomocy prawnej stanowi naruszenie praw podstawowych jednostki.

WSPÓŁPRACA

Adwokat ma prawo współpracować i przejawiać solidarność wobec swoich kolegów, niezależnie od granic dzielących państwa, po to by zapewniać poszanowanie roli adwokata, powszechną akceptację zasad rządzących jego profesją oraz przestrzeganie reguł deontologicznych.

★

Zasady przyjęte w niniejszym Kodeksie Etyki Zawodowej nie naruszają zasad regulujących wykonywanie zawodu adwokata, mających moc obowiązującą w poszczególnych krajach, o ile zasady te ustanawiają korzystniejsze warunki dla praktykowania w tym zawodzie i większy stopień jego poszanowania.

tłum. *Ewa Stawicka*

STATUT MIĘDZYNARODOWEJ UNII ADWOKATÓW (UNION INTERNATIONALE DES AVOCATS)

ARTYKUŁ 1 – NAZWA

Union Internationale des Avocats (Międzynarodowa Unia Adwokatów), w skrócie „UIA” lub „U.I.A.”, została powołana do istnienia w 1927 roku w Charleroi, zgodnie z belgijską ustawą z dnia 25 października 1919 r., a także – stosownie do tej ustawy – w zgodzie z ówczesnym statutem.